

УДК 811.111'06

Т. В. Фатєєва,

кандидат філологічних наук, старший викладач
(Тольятинський державний університет, Росія)

КОНОТАЦІЇ РАННЬОАНГЛІЙСЬКИХ ЗАЙМЕННИКІВ ТА ЇХ АНАЛОГИ В ТЕКСТАХ ПЕРЕКЛАДУ РОСІЙСЬКОЮ МОВОЮ

У статті виявлено, що парадигматичні форми особових займенників 2-ї особи, що функціонували в ранньомовноанглійській мові, володіли потенціалом для вираження широкого спектру конотативних значень. Досліджено, що знання потенціалу аналогічних форм у російській мові дозволяє адекватно передати авторські імплікації. Зроблено висновок, що наявність в ранньомовноанглійській опозиції форм 2-ї особи однини дозволяє судити про константні (соціальний статус, гендерні ролі) і варіативні (наявність при розмові сторонніх, тематичної взаємодії, афектація мови) характеристики взаємин комунікантів.

Максимально точна передача при перекладі різноманітних конотативних значень, закладених автором художнього твору, розглядається в сучасному перекладознавстві як задача не менш важлива, ніж збереження змістовного компонента. Фонетичні, морфологічні, синтаксичні та лексичні варіанти, що володіють у вихідній мові потенціалом виражати додаткові конотації, не завжди мають однозначні відповідники на аналогічному мовному ярусі в мові перекладу. Пошук перекладацького рішення в умовах відсутності таких відповідників або в умовах неповного збігу функцій східних мовних одиниць є одним із найскладніших завдань, що стоять перед перекладачем.

Система особових займенників англійської та російської мов, що знаходиться у фокусі уваги даної статті, спостережувана на прикладі драматургічних творів сучасників У. Шекспіра, Б. Джонсона, Т. Деккера, Т. Мідлтона та їх перекладів російською мовою, являє собою багатий матеріал для дослідження додаткових значень в обох мовах. Цікаво зазначити, що розвиток і становлення функціонування займенників 2-ї особи в цих двох мовах йшли різними напрямками. Споконвічними для російської мови є ти-форми спілкування, в той час як ви-форми були запозичені нею із західноєвропейських у XVII – XVIII ст. [1: 66]. В англійській мові в заявлений часовий період відбувалися інші зміни: уоу-форми (спочатку – форми 2-ї особи, множини) розширюють сферу свого функціонування, оскільки часто починають позначати одного персонажа. Цей процес, що активно тривав у ранньомовноанглійський період, привертає пильну увагу численних учених [2].

Однією із важливих змін було встановлення та закріплення зовнішнього вигляду особових займенників, але найголовніша зміна в цій сфері стосувалася перебудови структури їх парадигми, а також розподілу функцій між компонентами цієї парадигми.

Форми особових займенників 2-ї особи ранньомовноанглійського періоду характеризуються в межах граматичних опозицій: називний відмінок :: об'єктний відмінок, однина :: множина. Однак реалізація даних опозицій знаходить своє послідовне відображення тільки стосовно форм *thou* :: *thee* (опозиція називний відмінок :: об'єктний відмінок).

Sebastian Thou hast done me a kind office, without touch

Either of sin or shame, our loves are honest [RG 8.275].

Sebastian Now have I time and opportunity

Without all fear to bid *thee* welcome, love [RG 8.275].

Причиною відхилень в опозиції називний відмінок :: об'єктний відмінок для займенників *ye* :: *you* є завершення процесу перерозподілу функцій *ye*, споконвічної форми називного відмінка, та *you*, висхідного до форм непрямих відмінків, що відбувається в ранньомовноанглійський період. Перерозподіл відбувався в основному за рахунок розширення функцій *you* [3: 153-154; 4: 153]. На даному часовому етапі фіксується також функціонування *ye* у позиції додатка.

Leander What, so malicious? Will *ye* murder me, masters both, i 'mine own house? [7, 5.4.594].

Mistress Openwork I'll sell *ye* nothing: I warn *ye* my house and shop! [RG 3.244].

Для визначення відправної точки дослідження функціонування ранньомовноанглійських займенників 2-ї особи можна покластися на кількісні дані, які, поряд з аналізом комунікативно-прагматичного навантаження займенників, дозволяють встановити, який з компонентів варто визнати немаркованим. Як закономірно вказує Дж. Малхолланд, найбільш вживана у взаємовідносинах певних людей чи групи форма повинна бути прийнята за немарковану, при цьому більш рідкісна форма буде маркувати прояв тимчасових реакцій комунікантів [4: 159]. Аналогічна точка зору, прийнята за вихідну у даному дослідженні, висловлена і Р. Ласс у "Кембриджській історії англійської мови" [далі КІАМ], де наголошується, що вже протягом середньомовноанглійського періоду *You* починає займати позицію найбільш типової, "немаркованої" форми звертання в середовищі вищого стану і придворних колах. У той же час займенник *Thou* (що явно переважало в мовленні нижчого стану) став, частково завдяки змінам у функціонуванні *You*, використовуватися в ролі маркера тісних, близьких відносин (за умови обопільного

вживання) і презирства (за умови одностороннього). Таким чином, вже в кінці середньоанглійського періоду займенник *Thou* знаходився на шляху до набуття статусу "маркованого" або не-нейтрального члена опозиції [3: 148-149].

Вибір мовних засобів у процесі спілкування мовців РНА мовою значною мірою залежав від соціальної приналежності комуніканта як представника схильного до розшарування англійського суспільства кінця XVI – початку XVII століття. Конвенціональні установки, поширені в мовленні представників різних соціальних верств, не могли не позначитися на розподілі функцій між компонентами парадигми 2-ї особи, що виникли, ймовірно, під впливом французької придворної практики, заснованої, в свою чергу, на моделях латинської мови [3: 148], вживання форм *You* для позначення одиничного референта, внесло асиметрію у взаємини всередині опозиції *Thou :: You*.

Принцип "влада – солідарність" (*Power – Solidarity*), запропонований у праці 1960 р. Брауна і Гілмана, присвяченій аналізу системи особових займенників 2-ї особи в європейських мовах, ліг в основу багатьох праць, присвячених вживанню вищеназваних займенників письменниками-елізаветинцями, зокрема Дж. Хоупа [5: 85], а також Р. Ласса в межах відповідної глави КІАМ [3: 149].

Суть цього принципу зводиться до наступного: особи, позитивно марковані за параметром "влада", як то монархи, представники багатих прошарків, чоловіки, батьки, господарі та господині, вживають *Thou* і отримують у відповідь *You* в комунікації з особами, маркованими за цим параметром негативно (піддані, бідняки, жінки, діти та слуги). Теоретично, згідно з принципом *Power – Solidarity*, особи, рівні за параметром *Power* (за соціальною та ієрархічною приналежністю), обмінюються взаємними *You*, будучи членами вищого суспільства, і *Thou*, якщо вони належать до нижчих станів [5: 85].

Необхідно, однак, підкреслити, що принцип *Power – Solidarity*, хоча і може бути покладений в основу опису займенникових протиставлень, не завжди здатний пояснити специфіку ранньоніовоанглійського творення мовлення. Отримані нами результати служать практичним підкріпленням, висловленого в КІАМ твердження, що в англійській мові так і не склалася суворі ієрархічна система опозицій форм 2-ї особи [5: 149]. Ця система, що розвинулася в РНА, не була жорстко нормованою і передбачала тонкі прагматичні відтінки.

Соціальні характеристики комунікантів, які повинні враховуватися при аналізі, можуть носити двоякий характер. У цьому відношенні правомірним є спостереження А. І. Мельникова: "Як і в реальному житті, в тексті художнього твору соціальна варіативність представлена у двох вимірах: це варіативність стратифікаційна і ситуативна. Стратифікаційна варіативність визначає відмінності соціального статусу учасників комунікативного акту (класову приналежність, приналежність до певної соціальної групи, професійного колективу, різні рівні освіти і т. д.). Ситуативна ж варіативність визначає обстановку і зміст спілкування. Сюди відносяться такі змінні, як обстановка, в якій відбувається спілкування, комунікативне завдання – мета, установка, – рольові відносини комунікантів. Безумовно, перша і друга група змінних взаємодіють одна з одною. Так, рольові відносини можуть визначатися, чи швидше розподілятися внаслідок відмінностей у статусі учасників комунікації, тема може взаємодіяти зі стратифікаційною змінною" [6: 158-159].

У зв'язку з цим обгрунтовано видається критика Дж. Малхолланд, яка звертає увагу на те, що численні дослідження, присвячені вибору займенників 2-ї особи в творах Шекспіра, виходять з урахування тільки ситуативних, тимчасових факторів, як то: люті, любові, прихильності або презирства, а також відчуття мовцем своєї сили або слабкості в конкретних ситуаціях. Не заперечуючи важливості подібних досліджень, вона висловлюється на користь пріоритетності вивчення залежності вибору займенників від постійних факторів [4: 158]. Розглянемо взаємодію константних і змінних факторів на прикладі займенникових маніфестацій в п'єсах ранньоніовоанглійського періоду.

В якості константного соціального фактора, що визначає вибір займенникових форм 2-ї особи, виступає, крім соціального статусу, гендерна приналежність мовців. З метою врахування цього фактора необхідно диференціювати випадки, коли комунікація протікає в колі представників однієї статі (двоє або більше чоловіків, чи дві або більше жінок) та випадки мовної взаємодії представників різних статей.

Змінним соціальним фактором є подієвий контекст або ситуація мовлення. Цей фактор виявляється значущим для лінгвістичного аналізу в тому випадку, коли він обумовлює відбір мовних елементів при формуванні висловлення. Так, у випадках, коли вибір займенника проведений із порушенням установок нормативної граматики або соціального етикету, можна з великою часткою ймовірності припустити вплив афекту. При цьому невживання маркованої форми *You* в афективно забарвленому контексті може пояснюватися, згідно, як нам уявляється, виправданому припущенню Дж. Малхолланд, відсутністю необхідності того, щоб саме займенник виступав в якості маркера емоційності [4: 159].

Закономірність відображення константних соціальних відносин у займенникових формах 2-ї особи було простежено нами на матеріалі міської комедії Т. Деккера та Т. Мідлтона 'The Roaring Girl'. При необхідності поповнення лакун залучалися уступи з інших п'єс. Взаємини комунікантів простежувалися на прикладі діалогічних епізодів між:

1) двома чоловіками ММ;

- 2) двома жінками FF;
- 3) чоловіком і жінкою MF.

У межах трьох основних груп виділялися підгрупи згідно зі статусними характеристиками комунікантів:

- A) SS (Superior – Superior) – комуніканти з високим соціальним статусом;
- B) II (Inferior – Inferior) – комуніканти з невисоким соціальним статусом;
- C) SI (Superior – Inferior) – комуніканти з різним соціальним статусом.

Ця схема виглядає безумовно спрощеною порівняно, передусім, із традиційним членуванням елізаветинського суспільства на чотири класи: (a) джентльмени, (b) городяни, (c) йомени, (d) робітники і ремісники [7: 178]. Однак подібне спрощення максимально відповідає задачам нашого дослідження. Комплікативні фактори, як то: сімейні взаємини між комунікантами або наявність більш тонкої соціальної градації між представниками одного класу, будуть обговорюватися окремо.

1A) MM SS. Комунікація чоловіків-посідачів високого соціального статусу.

Нормою спілкування для представників цієї соціальної групи постає взаємне використання *You*, якого комуніканти дотримуються навіть у стані афекту.

SIR GUY Darkness and death!

Have you deceived me thus? Did I engage
My whole estate for this?

SIR ALEXANDER You asked no favour,
And you shall find as little [RG 11.304].

Відхилення від використання немаркованого члена займенникової опозиції дворянин дозволяє собі лише в момент радості та щонайвищого душевного настрою.

SIR ALEXANDER Your loves make my joys proud.

[Calling within] Bring forth those deeds of land my care laid ready,
And which, old knight, thy nobleness may challenge,
Joined with thy daughter's virtues, whom I prize now,
As dearly as that flesh I call mine own [RG 11.305-306].

1B) MM II. Комунікація чоловіків-посідачів середнього або низького соціального статусу.

Дослідники РНА вживання займенників 2-ї особи не сходяться в думці щодо немаркованої форми, що використовується в межах спілкування представників нижчого соціального прошарку. Дж. Малхолланд вказує, що в проаналізованих нею п'єсах "Багато шуму з нічого" і "Король Лір" В. Шекспіра, *You* є пріоритетною формою як при спілкуванні персонажів усередині класу, виступаючи в співвідношенні 6:1 до форм *Thou*, так і при звертанні нижчестоящих до представників вищого стану, де співвідношення склало 5:1 [4: 160]. Ч. Барбер у своєму дослідженні, здійсненому на матеріалі п'єси Шекспіра "Річард III", так само як і Дж. Малхолланд зазначаючи невеликий обсяг вибірки мовних взаємодій, що нас цікавлять, спостерігає інший розподіл займенникових опозитів, а саме перевагу персонажами, що однозначно відносяться до нижнього класу, форм *Thou* для взаємного спілкування [7: 163].

1C) MM SI. Комунікація чоловіків-представників різних соціальних верств.

Фактологічний матеріал дозволив виявити нормативність використання *You* при ідентифікації адресата, що стоїть вище на соціальній драбині. Відхилень від цього правила не зареєстровано. Як свідчать результати дослідження, в якості нейтрального компонента займенникової парадигми в звертанні господаря до слуги виступає *Thou*.

TRAPDOOR A letter from my captain to your worship.

SIR ALEXANDER O, O, now I remember, 'tis to prefer thee into my service [RG 2.238].

Проте використання форми *Thou* передбачає, згідно зі спостереженнями Е. Еббота, доброзичний настрій і конфіденційність, і, як наслідок, провини слуг призводять до перемикання регістру звертання на *You* [8: 155]. Відхилення такого плану спостерігається у фінальній сцені комедії Б. Джонсона "Вольпоне". Головний герой, який до останнього моменту довіряв своєму слугі (a), в сцені викриття змінює своє звертання до нього на марковане *You* (b).

(a) (Volp. Mosca!) <...>

(Volp. Wilt thou betray me?

Cozen me?) [Vol 5.12.346].

(b) Volp. [Aside] They'll be allied anon; I must be resolute:

The Fox shall, here, uncase. (He puts off his disguise)

(Mos. Patron.)

Volp. Nay, now,

My ruins shall not come alone; your match

I'll hinder sure: my substance shall not glue you,

Nor screw you, into a family.

(Mos. Why, patron!) [Vol 5.12.346].

Обмежений обсяг мовних взаємодій між жіночими персонажами в РНА драмі не дозволяє зробити абсолютно достовірні висновки. Однак аналіз наявних у нашому розпорядженні епізодів свідчить про те, що для мовних взаємин жінок типовими є тенденції, аналогічні спостережувані в мовних партіях чоловіків.

2B) FF II.

Комунікація між жінками, представницями середнього або невисокого соціального статусу.

Загалом, для спілкування городянок характерним є вживання *You*. Відхилення від стандартного узусу, спостережуване в другій репліці, очевидно, пояснюється ідіоматичністю фрази, а також сполучуваністю дієслова *do*.

MISTRESS TILTYARD In troth, sister, I hope you will do well for all this [RG 6.265].

MISTRESS TILTYARD How dost thou, sirrah? Why, sister Gallipot! [RG 6.265].

Сварка персонажів у цитованому нижче прикладі призводить до наявності в репліках обох героїнь емфатично маркованих форм: вибору наголошеного аломорфа *ye* та переходу до *Thou*.

MISTRESS OPENWORK I'll sell ye nothing: I warn ye my house and shop!

MOLL You, goody Openwork, you that prick out a poor living.

And sews many a bawdy skin-coat together,

Thou private pandress between shirt and smock,

I wish thee for a minute but a man:

Thou shouldst never use more shapes; but as thou'rt, [RG 3.244]

3A) MF SS

Комунікація чоловіка і жінки-посідачів високого соціального статусу.

В якості немаркованого члена займенникової опозиції для даного типу соціальних відносин у межах сім'ї виступає форма *Thou*, притаманна жіночій мовленнєвій партії, і *You* – чоловічій.

Варіювання займенників у межах одного висловлювання може бути пояснено зміною прагматичної спрямованості тексту. У нижченаведеному прикладі з комедії Б. Джонсона "Вольпоне" чоловік від спроб підкупити дружину переходить до погроз на її адресу.

Corv. Be not thus obstinate, I ha 'not deserved it:

Think who it is entreats you. 'Pray thee, sweet;

Good faith, thou shalt have jewels, gowns, attires,

What thou wilt think, and ask. Do but go kiss him.

Or touch him, but. For my sake. At my suit.

This once. No? Not? I shall remember this.

Will you disgrace me, thus? Do you thirst my undoing? [Vol 3.7.289].

Відсутність видимих причин переходу до займенника іншого регістра за умови збереження прагматичної спрямованості ймовірно пояснюється прагненням персонажа дистанціюватися від своєї дружини.

Наявність романтичних відносин також передбачає асиметрію вживання займенникових форм.

SEBASTIAN I must cut short my speech: in broken language,

Thus much, sweet Moll, I must thy company shun, <...>

MARY Um! Must you shun my company? In one knot

Have both our hands by th 'hands of heaven been tied,

Now to be broke? I thought me once your bride [RG 1.228-229]

Вираз ніжності з боку дівчини по відношенню до коханого характеризується в мовному плані транспозицією займенників.

MARY My prayers with heaven guide thee! [RG 1.231]

3B) MF II.

Комунікація чоловіка і жінки середнього або низького соціального статусу.

В межах даної підгрупи взаємне вживання форми *You* виступає в якості нейтрального варіанта спілкування, не ускладненого додатковими конотаціями. Ця форма реєструється в мовленнєвій взаємодії слуги дворянина та молоді дівчини, переодягненої швачкою (а), а також городян (b).

(a) NEATFOOT Our young master shall then have a feeling of your being here presently. It shall so be given him.

MARY I humbly thank you, sir [RG 1.228].

(b) GALLIPOT Come, Mistress Openwork, you are so long.

MISTRESS OPENWORK I have no joy of my life, Master Gallipot [RG 3.249].

Загальна пейоративна тональність наступної репліки не зумовлює обов'язкового використання маркованого *Thou*:

MOLL Soldier? Thou deservest to be hanged up by that tongue which dishonours so noble a profession. Soldier, you skeldering varlet? Hold, stand, there should be a Trapdoor hereabouts! [RG 10.293].

Асиметрія займенникових форм спостерігається в спілкуванні сімейної пари із заявленим в даному розділі соціальним статусом.

GALLIPOT Up and ride? Nay, my pretty Prue, that's far from my thought, duck. - Why, mouse, thy mind is nibbling at something. What is't? What lies upon thy stomach?

MISTRESS GALLIPOT Such an ass as you! Hoyda! You're best turn midwife, or physician; you're a 'pothecary already, but I'm none of your drugs [RG 6.260].

3C) MF SI.

Комунікація чоловіків і жінок – представників різних соціальних верств.

У всіх розглянутих нижче прикладах більш високим соціальним статусом характеризуються чоловіки. Випадків комунікації жінки, що займає високе соціальне становище, з чоловіком нижче її по статусу в п'єсі Т. Деккера і Т. Мідлтона зареєстровано не було.

Положення чоловіка в суспільстві на початку XVII століття було вищим за положення жінки, що не могло не призвести до асиметрії аналізованих займенникових форм. У сукупності з даним фактом, факт переваги в соціальній ієрархії, обумовив вживання чоловіком займенника "влади" *Thou*.

SEBASTIAN I would be nearer to thee, and in that fashion, That makes the best part of all creatures honest. No otherwise I wish it.

MOLL Sir, I am so poor to requite you, you must look for nothing but thanks of me, I have no humour to marry [RG 4.250].

Зроблений аналіз вибору займенникових форм 2-ї особи в ранньомовноанглійській мові свідчить про врахування адресантом при породженні висловлювання цілої низки екстралінгвістичних чинників, аж до окреслення дистанції по відношенню до адресата. Це дозволяє говорити про прагнення, що намітилося в ту пору, до вироблення стратегій "позитивної" і "негативної" ввічливості. Вдаючись до вибору займенникових форм, носій РНА мови вишукував дієвий спосіб експлікації комунікативних намірів. Виходячи з вищевикладеного, вартим уваги постає положення, висловлене в КІАМ, згідно з яким у РНА контраст *You / Thou* набув дейктичний характер: *You* виступав як периферійний займенник, сигналізував про віддалення від мовця, а *Thou* позначав наближеність до мовця. Загальна тенденція полягала в тому, щоб використовувати *Thou* в тісному колі осіб, пов'язаних близькими стосунками, в межах тем, обмежених безпосередніми фактами і реальністю сьогодення. Серед факторів, що сприяють переключенню дейксиса в мові осіб, що традиційно використовують форму *Thou*, на *You*, значаться поява сторонніх, осіб з високим діловим або соціальним статусом чи нереальних обставин, виражених дієсловами припущення, здогади тощо [3: 153].

Досліджуючи сучасний російський мовний етикет, Н. І. Формановська виділяє наступні ієрархічні та рольові відносини, що визначають вибір *ти* або ввічливого *Ви*:

1. Ступень знайомства комунікантів (спілкування малознайомих людей; тривале знайомство, що не перейшло в дружбу; інтимна довірливість у стосунках; навмисна демонстрація простоти, рівності у відносинах).

2. Офіційність / неофіційність обстановки спілкування.

3. Взаємовідносини комунікантів (стримані, підкреслено ввічливі, "холодні" і т. п. або дружні, "теплі" і т. п.).

4. Рівність / нерівність статусно-рольових позицій партнерів [1: 67-70]

Нескладно помітити схожість етикетних норм сучасної російської та ранньомовноанглійської мов, оскільки й та й інша мови передбачають стратегію визначення дистанції між комунікантами, а також тактику дотримання "позитивної" і "негативної" ввічливості. Цей факт зумовлює можливість адекватної передачі вищеназваних конотацій при перекладі елизаветинської драматургії сучасною російською мовою. Однак подібна схожість не детермінує обов'язкової відповідності *ти*-форм *thou*-формам та *Ви*-форм *you*-формам.

Розглянемо окремі приклади, коли дана закономірність не простежується. Так, в нижченаведеному прикладі за рахунок перекладацької трансформації репліки відбувається нейтралізація маркованого вживання *you*-форми по відношенню до нижчестоящого (SI):

VOLP. What say you? [Vol 1.3.239].

ВОЛЬПОНЕ Не чую ... Що? [Вольпоне 168].

Перекладач комедії Б. Джонсона "Вольпоне, або Лис" П. В. Мелкова тонко відчуває специфіку займенникових конотацій вихідної мови і мови перекладу, що дозволяє їй задіяти *ти*-форми при перекладі контекстів, що не включають *thou* (IS). Обґрунтуванням подібного слововживання є традиція уявного звернення на "*ти*" до людини, по відношенню до якої в реальності вживається *Ви*.

MOS. [Aside] That he is not weaker. [Vol 1.3.239]

МОСКА (в сторону) Не слабей тебя. [Вольпоне 168]

MOS. [Aside] You do lie, sir –

CORB. And –

MOS. [Aside] Your knowledge is no better than your ears, sir.

MOS. [Aside] Your worship is a precious ass [Vol 1.4.247]

МОСКА (в сторону) Вот уж врешь!

КОРБАЧО И, право...

МОСКА (так же) Твой ум – такой же слабый, как и слух.

МОСКА (так же) Ах, старый ты осел! [Вольпоне 182-183].

Наявність в ранньомовноанглійській опозиції форм 2-ї особи однини дозволяє судити про константні (соціальний статус, гендерні ролі) і варіативні (наявність при розмові сторонніх, тема мовної взаємодії, афектація мови) характеристики взаємин комунікантів. Їх детальний аналіз в межах вузького і широкого контекстів дозволяє адекватно передати при перекладі авторську інтенцію, використовуючи, крім існуючих у російській мові аналогічних форм *ти / Ви*, весь широкий спектр мовних засобів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Формановская Н. И. Русский речевой этикет. Выбираем "ты" или "Вы" / Н. И. Формановская // Русская словесность. – 2001. – № 4. – С. 66–71.
2. Бгашев В. Н. О симметричности и оппозитивности морфологической системы современного английского глагола и их проявлении в категории лица : автореф. дисс. ... канд. филол. наук / В. Н. Бгашев. – Москва, 1975. – 24 с.
3. The Cambridge History of the English Language. Vol. 3. 1476-1776 / [ed. by R. Lass]. – CUP, 2000. – 776 p.
4. Mulholland J. 'Thou' and 'You' in Shakespeare : a Study in the Second Person Pronoun / J. Mulholland // Studies in the History of the Language Sciences. Vol. 35. A Reader in Language of Shakespearean Drama. Essays collected by V. Salmon and E. Burness. – Amsterdam / Philadelphia : John Benjamin's Publishing Company, 1987. – P. 153–161.
5. Hope J. Second Person Singular Pronouns in Records of Early Modern 'Spoken' English / J. Hope // Neuphilologische Mitteilungen. – Helsinki, 1993. – Jg. 94, № 1. – P. 83–100.
6. Мельников А. И. Текст художественного произведения как предмет социолингвистического исследования / А. И. Мельников // Сборник научных трудов. Вып. 178. Коммуникативные и прагматические особенности текстов разных жанров. Мин-во высш. и ср. спец. образования в СССР, МГПИИЯ им. М. Тореца. – М. : Изд-во МГПИИЯ, 1981. – С. 156–164.
7. Barber Ch. Early Modern English / Ch. Barber. – Edinburgh University Press, 2001. – 280 p.
8. Abbott E. A. A Shakespearean Grammar / E. A. Abbott. – London and New York : Macmillan and Company, 1901. – 511 p.
9. Беркнер С. С. Проблемы развития разговорного английского языка в XVI – XX вв. / С. С. Беркнер. – Воронеж : ВГУ, 1978. – 231 с.
10. Английская комедия XVII – XVIII веков : Антология / [сост., предисл., коммент. И. В. Ступникова]. – М. : Высш. шк., 1989. – 815 с.
11. Dekker Th. The Roaring Girl [RG] / Th. Dekker, Th. Middleton // The Roaring Girl and Other City Comedies / [edited with an Introduction by J. Knowles and notes by E. Giddens]. – Oxford : Oxford University Press, 2001. – P. 225–309.
12. Gillet P. J. Me, U, and non-U : Class Connotations of Two Shakespearean Idioms / P. J. Gillet // Studies in the History of the Language Sciences. Vol. 35. A Reader in the Language of Shakespearean Drama. Essays Collected by V. Salmon and E. Burness. – Amsterdam // Philadelphia : John Benjamin's Publishing Company, 1987. – P. 117–129.
13. Jonson B. Volpone [Vol] / B. Jonson / Jonson B. Five Plays / [edited with an introduction by G. A. Wilkes]. – Oxford : Oxford University Press, 1999. – P. 219–348.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Formanovskaia N. I. Russkii rechevoi etiket. Vybiraiem "ty" ili "Vy" [The Russian Speech Etiquette. Choose between "You" and "You"] / N. I. Formanovskaia // Russkaia slovesnost' [Russian Literature]. – 2001. – № 4. – S. 66–71.
2. Bgashev N. O simmetrichnosti i oppozitivnosti morfologicheskoi sistemy sovremennogo angliiskogo glagola i ikh proiavlennii v kategorii litsa [On the Symmetry and Opposition of the Morphological System of the English Verb and their Exhibition in the Category of the Person] : avtoref. diss. kand. filol. nauk / V. N. Bgashev. – Moskva, 1975. – 24 s.
3. The Cambridge History of the English Language. Vol. 3. 1476-1776 / [ed. by R. Lass]. – CUP, 2000. – 776 p.
4. Mulholland J. 'Thou' and 'You' in Shakespeare : a Study in the Second Person Pronoun / J. Mulholland // Studies in the History of the Language Sciences. Vol. 35. A Reader in Language of Shakespearean Drama. Essays collected by V. Salmon and E. Burness. – Amsterdam / Philadelphia : John Benjamin's Publishing Company, 1987. – P. 153–161.
5. Hope J. Second Person Singular Pronouns in Records of Early Modern 'Spoken' English / J. Hope // Neuphilologische Mitteilungen. – Helsinki, 1993. – Jg. 94, № 1. – P. 83–100.
6. Mel'nikov A. I. Tekst khudozhestvennogo proizvedeniia kak predmet sotsiolingvisticheskogo khudozhestvennogo issledovaniia [Text of the Fiction Work as the Subject of the Social Linguistic Fiction Research] / A. I. Mel'nikov // Sbornik nauchnykh trudov. Vyp. 178. Kommunikativnye i pragmaticheskie osobennosti tekstov raznykh zhanrov. Min-vo vyssh. i sr. spets. obrazovaniia v SSSR, MGPIIYA im. M. Toreza [The Collection of Scientific Works. Issue 178. Communicative and Pragmatic Peculiarities of Texts of Different Genres. The Ministry of Higher and Secondary Special Education in the USSR, MGPIIYA Named after M. Torez]. – M. : Izd-vo MGPIIYA, 1981. – S. 156–164.
7. Barber Ch. Early Modern English / Ch. Barber. – Edinburgh University Press, 2001. – 280 p.
8. Abbott E. A. A Shakespearean Grammar / E. A. Abbott. – London and New York : Macmillan and Company, 1901. – 511 p.
9. Berkner S. S. Problemy razvitiia razgovornogo angliiskogo yazyka v XVI – XX vv. [Problems of the Spoken English Development in the XVI – XX Centuries] / S. S. Berkner. – Voronezh : VGU, 1978. – 231 s.
10. Angliiskaia komediia XVII – XVIII vekov : Antologiya [English Comedy of the XVII – XVIII Centuries : Anthology] / [sost., predisl., comment. I. V. Stupnikova]. – M. : Vyssh. shk., 1989. – 815 s.
11. Dekker Th. The Roaring Girl [RG] / Th. Dekker, Th. Middleton // The Roaring Girl and Other City Comedies / [edited with an Introduction by J. Knowles and notes by E. Giddens]. – Oxford : Oxford University Press, 2001. – P. 225–309.

12. Gillet P. J. Me, U, and non-U : Class Connotations of Two Shakespearean Idioms / P. J. Gillet // *Studies in the History of the Language Sciences*. Vol. 35. A Reader in the Language of Shakespearean Drama. Essays Collected by V. Salmon and E. Burness. – Amsterdam / Philadelphia : John Benjamin's Publishing Company, 1987. – P. 117–129.
13. Jonson B. Volpone [Vol] / B. Jonson // Jonson B. Five Pays / [edited with an introduction by G. A. Wilkes]. – Oxford : Oxford University Press, 1999. – P. 219–348.

Матеріал надійшов до редакції 10.07. 2013 р.

Фатеева Т. В. Коннотации ранненовоанглийских местоимений и их аналоги в текстах перевода на русский язык.

В статье выявлено, что парадигматические формы личных местоимений 2-го лица, функционировавшие в ранненовоанглийском языке, обладали потенциалом для выражения широкого спектра коннотативных значений. Исследовано, что знание потенциала аналогичных форм в русском языке позволяет адекватно передать авторские импликации. Сделан вывод, что наличие в ранненовоанглийском языке оппозиции форм 2-го лица единственного числа позволяет судить про константные (социальный статус, гендерные роли) и вариативные (наличие при разговоре посторонних, тема языкового взаимодействия, аффектация языка) характеристики взаимоотношений коммуникантов.

Fateyeva T. V. Connotations of Early Modern English Pronouns and their Russian Counterparts in the Translated Texts.

It is found out in the article that paradigmatic forms of the 2nd person pronouns, functioning in Early Modern English, had the potential for conveying the wide scope of connotations. It is investigated that studying the potential of the similar forms in the Russian language enables the appropriate translation of the author's implications. The conclusion is made that the opposition presence in Early Modern English of the singular forms of the 2nd person allows judging about the constant (social status, gender roles) and variative (presence of strangers while the conversation, theme of the language interconnection, language affectation) characteristics of the speakers' relationships.